

SZAKIRODALOM.

(Fraknói Guillaume.) *Manuscrit enluminé d'un prélat hongrois à la Bibliothèque Beatty à Londres.* H. é. ny. n. (Bécs, 1921.) 4-r. 22, 2 l. 12 műlappal.

A magyar történetírás fáradhatatlan nesztora, az immár 80-ik életévét betöltött FRAKNÓI Vilmos, akinek oly sokat köszönhet a magyar bibliográfia — hiszen ő alapította meg közel félszázaddal ezelőtt a mi folyóiratunkat is — s aki mostani szorongattatásunk idején egy ifjú lázas munkakedvével veszi ki részét a legnemesebb külföldi propaganda: kulturális felsőbbségünk okmányyszerű bizonyítása terén, jelen munkájában, — melyet bizonyára e propagandára való tekintettel adott ki francia nyelven — a tőle megszokott erudícióval rajzolja meg egyik jeles könyvedvelőnk, KÁLMÁNCSEHI Domokos székesfehérvári prépost, majd nagyváradi, utóbb erdélyi püspök s végül legalább névlegesen kalocsai érseknek egyházi és világi sikereiben gazdag pályáját, mesteri kézzel állítva őt be abba a humanista milieube, melyet a XV. század második felében VITÉZ JÁNOS és MÁTYÁS király hazánkban megteremtettek. Irodalmi kedvteléséről immár 6 fényesnél-fényesebben kiállított kódex tanuskodik, ami újabb beszédes bizonyossága annak, hogy a Korvina nem volt hazánkban elszigetelt jelenség, hanem csupán betetőzése egy meglehetősen kiterjedt könyvkultúrának.

FRAKNÓI dolgozata abból az alkalomból készült, hogy 1918-ban a német könyvpiacra KÁLMÁNCSEHINEK egy eddig ismeretlen kódexe bukkant fel, amelyet a kolofon tanusága szerint CHAHOLI ISTVÁN minorita szerzetes 1492-ben másolt Székesfehérvárott.¹ A KÁLMÁNCSEHI DOMOKOS címerével ellátott, fényesen miniált horárium Chester BEATTY londoni bibliofil gyűjteményébe került, aki fölhatalmazta FRAKNÓIT, hogy a kétségtelenül olasz mester ecsetjéből kikerült miniaturák legszebbjeit sikerült fénynyomatokban közkinccsé tegye.

FRAKNÓI tanulmányát kiegészíti Theodor GOTTLIEB németnyelvű

¹ FRAKNÓI szövegében tollhibából Mihály a másoló neve.

dolgozata, mely aprólékos részletességgel írja le a kézirat képdiszt. Szerinte a miniaturák stílusa Firenzére vall s az ornamentikában a Korvin-kéziratok behatása is felismerhető. Különös figyelmet érdemel az a megállapítása, hogy a 36^a levél jobboldali keretlécében a MÁTYÁS emblémái közé sorolt hatszögletű kút is előfordul, ami arra vall, hogy a miniátor MÁTYÁS kézírataiból szedegette motívumait.

A sikerült hasonmások közül az első öt a BEATTY-féle *horárium* lapjait reprodukálja; négy KÁLMÁNCSEHINEK a bécsi Liechtenstein-könyvtárban lévő *breviáriumá*-ból, kettő pedig ugyane bibliofilünknek a lambachi bencés-könyvtárban lévő *breviáriumá*ból ad izeltőt, míg a tizenkettedik műlap egy közelebről meg nem jelölt Korvin-kódexből vétetett, amelynek miniátora GOTTLIEB véleménye szerint azonos a *horárium* illuminátorával.

G. P.

Jaschik Álmos. *A könyvkötő-mesterség*. Budapest, 1922. Népszava-könyvkereskedés. 8-r. (Műszaki könyvtár XXXII.) 259 lap, ill.

JASCHIK Álmos tanár és iparművész, az újabban örvendetesen föllendülő könyvművészet egyik legrokonszenvesebb reprezentánsa, valóban hézagpótló munkát végzett, amidőn világosan és részletesen leírta a könyvkötészet munkamenetét, az előállításához szükséges eszközöket és gépeket, mindenütt súlyt helyezve arra, hogy a tömegtermelésre beidegzett munkásságot a becsületes és precíz dolgozásra nevelje. Művének nagyobb s tegyük hozzá különösen sikerült része a könyvkötés technikáját tárgyalja, a tárgy természetéből önként folyó, négy fejezetre osztva mondanivalóit. Az első fejezet a könyv fűzését megelőző eljárásokat ismerteti, melyek fonalán a javítás, mosás és foltozás kényes műveleteire is bővebben kitér; a második a könyvtest előállításának, a harmadik betáblázásának, az utolsó pedig a könyvhát és a fődéltáblák díszítésének a módjait tárgyalja. Ezt követik mintegy függelék gyanánt: A könyvkötőműhely technikai berendezése és a könyvkötő-iparban használt vegyszerek és anyagok ismertetése, a mesterség története, művészi kötések mesterjegyei, könyvkötészeti szakmunkák jegyzéke és végül egy német-magyar, magyar-német szakszótár.

E függelékek sorában legkevésbé sikerült a történeti rész, mely túlon-túl vázaltszerű s nem egy részében elnagyolt. Teljesen fölösleges a mesterjegyek kilenc lapra terjedő lajstroma, melynek rendeltetését nem igen tudjuk megmagyarázni. Az ábrázolt címerek, emblémák és mono-